ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420223114
AA43-0209-16/13

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2016.gada 7.martā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente S.Kanenberga,
tiesneses D.Makarova un I.Višķere

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru /pers. A/ tiktu pārrēķināts izdienas pensijas apmērs, ieskaitot izdienas stāžā dienestu citas valsts bruņotajos spēkos no 1992.gada 1.janvāra līdz 1992.gada 29.maijam, ieskaitot izdienas stāžā /Nosaukums A/un /Nosaukums B/ nostrādāto laiku, kā arī izdienas pensijas aprēķinā iekļaujot /Nosaukums A/u n /Nosaukums B/ saņemto darba samaksu, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2014.gada 1.jūlija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – aģentūra) Rēzeknes reģionālajā nodaļā 2013.gada 28.novembrī saņemts pieteicēja /pers. A/ iesniegums, kurā lūgts piešķirt izdienas pensiju no 2013.gada 20.septembra kā Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes darbiniekam ar speciālo dienesta pakāpi.

Ar aģentūras Rīgas pilsētas Zemgales reģionālās nodaļas vecākās inspektores 2013.gada 4.decembra lēmumu Nr.13/2651331 (turpmāk – sākotnējais lēmums) nolemts piešķirt izdienas pensiju 588,94 lati mēnesī no 2013.gada 20.septembra.

Nepiekrītot minētajam lēmumam daļā par izdienas stāžu un pensijas aprēķinu un apmēru, pieteicējs to apstrīdēja.

[2] Ar aģentūras direktores 2014.gada 20.janvāra lēmumu Nr.11-6/453 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts.

Lēmumā norādīts turpmāk minētais.

[2.1] Likuma „Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm" (turpmāk – Izdienas pensiju likums) 3.panta pirmās daļas 5.punktā ir noteikts, līdz kuram laikam un pie kādiem nosacījumiem tiek ieskaitīts dienesta laiks citu valstu bruņotajos spēkos, proti, līdz 1991.gada 31.decembrim. Nav pamata, nosakot izdienas stāžu par dienesta laiku citu valstu bruņotajos spēkos, piemērot likuma normas, kas attiecināmas uz nostrādāto laiku citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās. Pieteicēja izdienas stāžā var ieskaitīt dienesta laiku citu valstu bruņotajos spēkos no 1980.gada 5.augusta līdz 1991.gada 31.decembrim, t.i., 11 gadus 4 mēnešus un 27 dienas.

[2.2] Saskaņā ar Ministru kabineta 2010.gada 21.decembra noteikumu Nr.1157 „Kārtība, kādā Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm aprēķina, piešķir un izmaksā izdienas pensijas" (turpmāk – noteikumi Nr.1157) 6.punktu, ja izdienas pensijas pieprasītāja izdienas stāžā ieskaitāmie periodi pārklājas, izdienas stāžā ieskaita tikai vienu periodu, kurš izdienas pensijas pieprasītājam ir izdevīgāks.

Pieteicējs laika periodā no 1992.gada 1.jūnija līdz 2013.gada 19.septembrim, t.i., līdz atvaļināšanas brīdim, dienēja Latvijas Republikas aktīvajā militārajā dienestā un Valsts robežsardzē. Minētais periods, t.i., 21 gads 3 mēneši un 19 dienas ir ieskaitīts pieteicēja izdienas stāžā pilnā apmērā. Tāpat pieteicējs ar pārtraukumiem laika periodā no 2010.gada 15.februāra līdz 2012.gada 15.jūlijam strādāja /Nosaukums A/ par pasniedzēju, bet no 2012.gada 28.februāra līdz pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas brīdim ar pārtraukumiem strādāja /Nosaukums B/ viesdocenta amatā. Pieteicēja darba periodi /Nosaukums A/ un /Nosaukums B/ pārklājas ar dienestu Valsts robežsardzē, līdz ar to darba periodi/Nosaukums A/ un /Nosaukums B/ nav ieskaitāmi pieteicēja izdienas stāžā.

[2.3] No Izdienas pensiju likuma mērķa (1.pants) un šī likuma normu satura (4. un 5.pants) secināms, ka, aprēķinot darbinieka vidējo mēneša darba samaksu par pēdējiem pieciem gadiem pirms atbrīvošanas no dienesta, ko izmanto darbinieka izdienas pensijas aprēķinā, ņem vērā tikai darba samaksu par tiešo dienesta pienākumu pildīšanu Iekšlietu

ministrijas sistēmas iestādēs. Šāds secinājums izdarāms tāpēc, ka Izdienas pensiju likums nodrošina tiesības uz izdienas pensiju un materiālo nodrošinājumu pēc amata atstāšanas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm, kuri, dienējot Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs, pildīja valsts interesēs noteiktas funkcijas, kas saistītas ar sociālo bīstamību un, pēc noteikta laika nostrādāšanas, ar profesionālo iemaņu zudumu. Turklāt aģentūra vidējo mēneša darba samaksu izdienas pensijas aprēķinam nosaka, pamatojoties uz informāciju, ko sniedz Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāde, no kuras izdienas pensijas pieprasītājs atvaļināts no dienesta. Atbilstoši tiesību normu prasībām, aprēķinot pieteicējam pensijas apmēru, ņemta vērā Valsts robežsardzes 2013.gada 24.septembra izziņa Nr.23.8-14/1378, kurā norādīta pieteicēja darba samaksa par laika posmu no 2008.gada 20.septembra līdz 2013.gada 19.septembrim, t.i., par pēdējiem pieciem gadiem pirms atbrīvošanas no dienesta Valsts robežsardzē.

[3] Administratīvajā rajona tiesā 2014.gada 19.februārī saņemts pieteicēja pieteikums. Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2014.gada 24.februāra lēmumu pieņemts pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu pārrēķināts izdienas pensijas apmērs, ieskaitot izdienas stāžā dienestu citas valsts bruņotajos spēkos no 1992.gada 1.janvāra līdz 1992.gada 29.maijam un 80% no /Nosaukums B/ un /Nosaukums A/ nostrādātā laika, un ierosināta administratīvā lieta.

Pieteikumā norādīts turpmāk minētais.

[3.1] Sākotnējā lēmumā nav norādīts, kādi pieteicēja iesniegtie dokumenti ir izskatīti, par aģentūras formālu pieeju liecina tādi sīkumi, kā tas, ka pārsūdzētajā lēmumā aģentūra ir norādījusi, ka 2013.gada 3.decembrī no /Nosaukums C/ ir saņēmusi jaunu 2013.gada izziņu Nr.23.8-14/1378, kurā it kā ir precizēts pieteicēja izdienas periods, kaut gan tā ir tā pati izziņa, kuru pieteicējs bija iesniedzis aģentūrai 2013.gada 3.decembrī.

[3.2] Neieskaitot izdienas stāžā dienesta laiku citu valstu bruņotajos spēkos no 1992.gada 1.janvāra līdz 1992.gada 29.maijam, iestāde ignorējusi Izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 10.punktu. Saskaņā ar minēto tiesību normu izdienas stāžā būtu jāieskaita 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika. Norma neparedz izņēmumus attiecībā uz iestāžu, komersantu un organizāciju kategorijām vai piederību. Minēto interpretāciju apstiprina arī Izdienas pensiju likuma 14.pantā noteiktais.

Ja Izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 5.punkts tiek interpretēts tā, kā to dara aģentūra, proti, ka dienestu pēc 1991.gada 31.decembra neiekļauj izdienas stāžā, minētā norma nonāk pretrunā ar tiesiskās paļāvības un taisnīguma principu. Pirmkārt, stājoties dienestā Latvijas Republikas bruņotajos formējumos, pieteicējs nevarēja paredzēt viņam nelabvēlīgu normu iekļaušanu attiecībā uz apdrošināšanas stāžu. Otrkārt, Izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 5.punkta norma ir netaisnīga salīdzinājumā ar šī panta pirmās daļas 7.punktu, kurā nav ierobežojuma attiecībā uz darba stāžu pēc 1991.gada 31.decembra. Treškārt, arī Izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 10.punktā nav ierobežojumu attiecībā uz to, no kura laika pēc 1990.gada 4.maija ieskaitāms stāžs. Ceturtkārt, kaut gan iesniegumu par atvaļināšanos no PSRS bruņotajiem spēkiem pieteicējs bija iesniedzis vēl 1991.gada rudenī, dažādu politisku un birokrātisku šķēršļu, kā arī toreiz valdošā jucekļa dēļ, viņš tika atvaļināts tikai 1992.gada maijā, patvaļīga dienesta pamešana PSRS bruņotajos spēkos tiktu uzskatīta par dezertēšanu, par ko iestātos krimināltatbildība. Piektkārt, saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" 1.panta 1.punktu un šī likuma pārejas noteikumu 2.punkta 2.apakšpunktu laiks no 1991.gada 1.janvāra līdz 1995.gada 31.decembrim ir uzskatāms par apdrošināšanas stāžu. Savukārt pārejas noteikumu 2.punkta 2.apakšpunkta nosacījums par dienesta pakāpes atņemšanu ir nepilnīgs, jo nav noteikts, kas atņem dienesta pakāpi, kā arī tas ir netaisnīgs salīdzinājumā ar pārejas noteikumu 2.punkta 3.apakšpunktu. Pieteicējs dienestu Latvijas Republikas Bruņotajos spēkos 1992.gada maijā uzsāka kā ierindnieks, bet dienesta pakāpe „kapteinis" tika atjaunota 1992.gada augustā, kas faktiski bija dienesta pakāpes atņemšana saskaņā ar 2.punkta 2.apakšpunkta nosacījumu.

[3.3] Izdienas stāžā ieskaitāmo periodu pārklāšanās nav detalizēti regulēta un nav paredzēta Izdienas pensiju likumā, kam ir augstāks juridisks spēks nekā noteikumiem Nr.1157. Noteikumu Nr.1157 6.punkta norma par stāžā ieskaitāmo periodu pārklāšanos ir attiecināma uz gadījumu, kad dienests vai dienests un darbs tiek veikts vienlaicīgi ar pilnu slodzi divos amatos. Līdz ar to noteikumu Nr.1157 6.punkts pēc savas jēgas nav attiecināms uz pieteicēju, jo darbs /Nosaukums A/ un /Nosaukums B/ tika veikts apjomā, kas mazāks par pusslodzi, ar pārtraukumiem, pamatojoties uz terminētiem darba līgumiem.

Turklāt darbs /Nosaukums A/ un /Nosaukums B/ tika veikts/Nosaukums C/ ieņemamā amata „docents" amata pienākumu un kompetences ietvaros, kā arī ievērojot Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likuma 6.panta 3.apakšpunktu, saskaņā ar kuru amatpersonas vispārīgie pienākumi ir apzinīgi un godprātīgi pildīt amata pienākumus un augstāku amatpersonu rīkojumus (pavēles). Pieteicēja gadījumā amata pienākumi ietvēra augstskolu studiju programmu un studiju kursu izstrādi un vadīšanu. Darbs /Nosaukums A/ un /Nosaukums B/ tika veikts, apmācot Valsts robežsardzes amatpersonas Valsts robežsardzes interesēs. Tas veikts ar Valsts robežsardzes rekomendāciju un pamatojoties uz sadarbības normatīvo regulējumu ar augstskolām par robežsargu apmācību otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmās laikā periodā pēc Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādes Latvijas Policijas akadēmijas likvidācijas 2009.gadā. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 33.pantu /Nosaukums A/ un /Nosaukums B/ ir Latvijas Policijas akadēmijas procesuālo tiesību pārņēmējas konkrētā robežsargu izglītības jautājumā.

Pieteicējs darbu /Nosaukums A/ un /Nosaukums B/ pēc būtības veica kā papildu pienākumu līdzās amata aprakstā noteiktajiem pienākumiem /Nosaukums C/ un ārpus darba laika koledžā. Uz pieteicēja gadījumu attiecas Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma (turpmāk – Atlīdzības likums) 14.panta otrā teikuma

regulējums, saskaņā ar kuru Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādes vai amatpersona ar speciālo dienesta pakāpi saņem piemaksu par papildu pedagoģisko darbu izglītības iestādē. Pieteicēja stāvoklis nedrīkst tikt pasliktināts tikai tādēļ, ka papildu pienākumi tika pildīti citā iestādē, bet tomēr Valsts robežsardzes un kopumā valsts interesēs un uzdevumā.

[3.4] Izdienas pensiju likuma 4.panta otrajā daļā noteikts, ka darba samaksā ietilpst amatalga. Šī norma jāinterpretē vispārīgi, bet nevis tikai vienīgi kā amatalga Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādē. Ar noteikumu Nr.1157 2.3.punktā minētajiem „dokumentiem par darba samaksu" jāsaprot jebkuri dokumenti par darba samaksu, bet nevis vienīgi Iekšlietu iestāžu izziņas par darba samaksu. Turklāt minēto noteikumu 10.punktā skaidri noteikts, kādus maksājumus saskaņā ar Atlīdzības likumu un Darba likumu vidējās mēneša darba samaksas aprēķinā neieskaita, kas jāinterpretē tādējādi, ka visa pārējā darba samaksa, tajā skaitā par darbu citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās, ir jāņem vērā. Turklāt saskaņā ar noteikumu Nr.1157 11.2.punktu no 1996.gada 1.janvāra šāds darbs ir uzskatāms par apdrošināšanas stāžu, kurā par sociāli apdrošināto personu veiktas vai bija jāveic sociālās apdrošināšanas iemaksas.

[3.5] Attiecībā uz pārsūdzētajā lēmumā norādīto, ka Izdienas pensiju likums nodrošina izdienas pensiju amatpersonām, kuras pildīja valsts interesēs noteiktās funkcijas un par tiešo dienesta pienākumu pildīšanu, norādāms, ka šajā gadījumā tiešie dienesta pienākumi pieteicējam bija noteikti docenta amata aprakstā /Nosaukums C/, proti, radoši un atbildīgi piedalīties izglītības programmu īstenošanā (konkrēti nebija noteikts kuru programmu īstenošanā), veicināt sadarbību katedras personālam ar Valsts robežsardzes teritoriālajām pārvaldēm, augstskolām Latvijā un ārzemēs, pildīt citus tiešo un augstāko priekšnieku dotos uzdevumus un norādījumus savas kompetences ietvaros, kas pilnā mērā ir attiecināms arī uz darbu /Nosaukums B/un /Nosaukums A/ valsts interesēs noteikto funkciju īstenošanā.

[3.6] Atsaucoties uz Administratīvā procesa likuma 8., 9., 10., 12., 13.pantu, 15.panta piekto un 12.daļu, pieteicējs norādīja, ka viņa tiesiskais stāvoklis, aģentūrai pieņemot pieteicējam nelabvēlīgu lēmumu, nedrīkst pasliktināties tikai tādēļ, ka pieteicēja papildu darbs netika apmaksāts no Iekšlietu sistēmas iestādes budžeta.

[4] Aģentūra rakstveida paskaidrojumā, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā minēto, norāda, ka pieteikumu neatzīst.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2014.gada 1.jūlija spriedumu noraidīts pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu pārrēķināts izdienas pensijas apmērs, ieskaitot izdienas stāžā dienestu citas valsts bruņotajos spēkos no 1992.gada 1.janvāra līdz 1992.gada 29.maijam, ieskaitot izdienas stāžā /Nosaukums A/ un /Nosaukums B/ nostrādāto laiku, kā arī izdienas pensijas aprēķinā iekļaujot /Nosaukums A/ un /Nosaukums B/ saņemto darba samaksu.

Spriedumā norādīts turpmāk minētais.

[5.1] No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs laikā no 1992.gada 1.janvāra līdz 1992.gada 29.maijam dienēja ārvalsts armijā. Iestāde nav ieskaitījusi minēto laika posmu pieteicēja izdienas stāžā, kam pieteicējs nepiekrīt.

Tiesa atzina, ka iestādes rīcība ir pamatota un atbilst tiesību normu prasībām, kuras šajā jautājumā ir visai skaidras. To, kādi laika posmi ieskaitāmi Iekšlietu ministrijas sistēmas darbinieku ar speciālajām dienesta pakāpēm izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, regulē Izdienas pensiju likuma 3.panta pirmā daļa. Minētās panta daļas 5.punkts noteic, ka izdienas stāžā ieskaita dienesta laiku citu valstu bruņotajos spēkos, robežapsardzības karaspēkā vai iekšlietu sistēmas iestādēs līdz 1991.gada 31.decembrim. Normas tulkojums neļauj izdarīt citu secinājumu kā vien to, ka dienests ārvalstu bruņotajos spēkos pēc 1991.gada 31.decembra nav ieskaitāms izdienas stāžā.

[5.2] Tiesa nepiekrita pieteicēja apsvērumam, ka attiecībā uz dienesta laiku ārvalsts armijā no 1992.gada 1.janvāra līdz 1992.gada 29.maijam būtu piemērojams Izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 10.punkts, saskaņā ar kuru apdrošināšanas stāžā ieskaitāmi arī 80 procenti no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika. Ir acīmredzami, ka likumdevējs, nosakot ieskaitāmos periodus, ir strikti nošķīris ieskaitāmā laika kategorijas: dienesta laiku citu valstu bruņotajos spēkos, robežapsardzības karaspēkā vai iekšlietu sistēmas iestādēs (1) un citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādāto laiku (2). Abām minētajām kategorijām paredzēti atšķirīgi ierobežojumi. Uz dienestu citu valstu bruņotajos spēkos nepārprotami attiecas ierobežojums „līdz 1991.gada 31.decembrim". Arī tiesību normu teleoloģiskā interpretācija neliek secināt ko citu. Likumdevējs ir paredzējis, ka, paejot noteiktam laika posmam pēc Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas, sociālās garantijas nav attiecināmas uz citas valsts militārpersonām, t.i. tādām personām, kuras neveic dienestu Latvijas valsts interesēs.

[5.3] Pieteicējs nepamatoti atsaucas uz tiesiskās paļāvības principu. Tiesai nav sniegta informācija par to, kad un kādā veidā iestāde ir radījusi pieteicēja paļaušanos uz labvēlīgu risinājumu – strīdus perioda iekļaušanu izdienas stāžā. Nav nozīmes arī pieteicēja apgalvojumam, ka, stājoties dienestā Latvijas Republikas bruņotajos formējumos, viņš nevarēja paredzēt nelabvēlīgu normu iekļaušanu attiecībā uz apdrošināšanas stāžu. No lietas materiāliem ir redzams, ka pieteicēja dienests Latvijas Republikas aktīvajā militārajā dienestā un Valsts robežsardzē ir ieskaitīts izdienas stāžā pilnā apmērā.

[5.4] Tiesa nepiekrita arī pieteicēja argumentam, ka dienesta citas valsts bruņotajos spēkos neieskaitīšana izdienas stāžā uzskatāma par netaisnīgu. Tiesai neradās šaubas par Izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 5.punktā paredzētā ierobežojuma samērīgumu. Normā paredzētā ierobežojuma leģitīmais mērķis ir sabiedrības labklājības aizsardzība, neattiecinot sociālās garantijas uz militāro dienestu citas valsts bruņotajos spēkos. Starp likuma normas leģitīmo mērķi un privātpersonas interešu ierobežojumu pastāv saprātīgas attiecības.

[5.5] No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs, dienot Valsts robežsardzē, vienlaikus laika periodā no 2010.gada 15.februāra līdz 2012.gada 15.jūlijam strādāja /Nosaukums A/par pasniedzēju, bet no 2012.gada 28.februāra līdz pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas brīdim ar pārtraukumiem strādāja /Nosaukums B/viesdocenta amatā. Proti, dienests Valsts robežsardzē pārklājās ar darbu minētajās augstskolās. Lietā nav strīda par to, ka dienesta laiks Valsts robežsardzē – izdiena

– atbilstoši Izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 1.punktam ir ieskaitāms izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju. Lietā ir strīds par to, vai izdienas stāžā ieskaitāms/Nosaukums A/un /Nosaukums B/ nostrādātais laiks.

[5.6] Saskaņā ar Izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 10.punktu izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, ieskaita 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika darbiniekiem, kuri dienestu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs uzsākuši pēc 1990.gada 4.maija, — ja Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs nodienēti vismaz 10 gadi. No lietas apstākļiem redzams, ka uz pieteicēja darba periodiem /Nosaukums A/ un /Nosaukums B/ varētu tikt attiecināti minētās tiesību normas noteikumi. Taču konkrētajā gadījumā minētie laika posmi izdienas stāžā nav ieskaitāmi, jo tam pastāv citās tiesību normās noteikts ierobežojums.

Kārtību, kādā aprēķina, piešķir un izmaksā izdienas pensijas Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm, un kārtību, kādā pierāda, aprēķina un uzskaita Izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 7. un 10.punktā minēto citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādāto laiku, kuru ieskaita izdienas stāžā, nosaka noteikumi Nr.1157. Šo noteikumu 6.punkts paredz, ka kopējo izdienas pensijas pieprasītāja izdienas stāžu izsaka gados, mēnešos un dienās. Ja izdienas pensijas pieprasītāja izdienas stāžā ieskaitāmie periodi pārklājas, izdienas stāžā ieskaita tikai vienu periodu, kurš izdienas pensijas pieprasītājam ir izdevīgāks.

Tātad atbilstoši noteikumu Nr.1157 6.punktam pieteicēja izdienas stāžā ieskaitāms tikai viens no tādiem vairākiem izdienas stāžā ieskaitāmajiem periodiem, kuri pārklājas, proti, izdevīgākais. Lietā nav strīda par to, ka par šādu pieteicējam izdevīgāko periodu uzskatāms dienests Valsts robežsardzē.

[5.7] Administratīvā procesa likuma 104.panta trešā daļa paredz tiesas tiesības nepiemērot Ministru kabineta noteikumus, ja tiesa atzīst, ka tie neatbilst likumam. No pieteikuma izriet, ka pieteicējs apšauba noteikumu Nr.1157 6.punkta atbilstību Izdienas pensiju likuma normām.

[5.8] Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments (turpmāk – Augstākā tiesa) lietā par apdrošināšanas periodu ieskaitīšanu kopējā apdrošināšanas stāžā ir analizējis līdzīgu argumentu. Proti, tika vērtēts, vai Ministru kabineta 2002.gada 23.aprīļa noteikumu Nr.165 „Apdrošināšanas periodu pierādīšanas, aprēķināšanas un uzskaites kārtība" (turpmāk – noteikumi Nr.165) 45.punkts atbilst likumam „Par valsts pensijām". Līdzīgi kā noteikumu Nr.1157 6.punkts, arī noteikumu Nr.165 45.punkts paredz, ka katru apdrošināšanas periodu, kas izteikts kā kalendāra laika vienība, kopējā apdrošināšanas stāžā ieskaita vienu reizi, pirms kopējā apdrošināšanas stāža aprēķināšanas pārbaudot, vai apdrošināšanas periodi nesakrīt. Ja sakrīt, apdrošināšanas stāžā ieskaita tikai vienu apdrošināšanas periodu — attiecīgajai personai izdevīgāko.

Augstākā tiesa secināja, ka minētā tiesību norma risina tādu tiesisko situāciju, kad persona vienlaikus (tas ir, vienā kalendāra laika vienībā) ir strādājusi vairākos darbos un tādējādi ir izveidojušies vairāki apdrošināšanas periodi. Šādā situācijā, tas ir, kad apdrošināšanas periodi sakrīt, ir noteikts, ka apdrošināšanas stāžā ieskaita tikai vienu apdrošināšanas periodu, proti, personai izdevīgāko. Tālāk Augstākā tiesa secināja, ka šāds tiesiskais regulējums noteikts ne tikai noteikumu Nr.165 normā, bet arī likumā. Proti, no likuma „Par valsts pensijām" sistēmas, it īpaši 1.panta 1.apakšpunkta (kas definē apdrošināšanas stāžu), kā arī pensiju aprēķināšanas formulām (piemēram, likuma 12.pants) izriet, ka apdrošināšanas stāžs veidojas, par pamatu ņemot kalendāra laika vienību, kas veido vienu veselumu. Ja arī vienā laika vienībā faktiski ir veikti vairāki darbi, nostrādātais laiks netiek dubultots. Citiem vārdiem, apdrošināšanas stāža aprēķināšanā būtiski ir tas, ka persona konkrētajā laika vienībā vispār ir strādājusi, nevis tas, pie cik darba devējiem persona vienlaicīgi ir strādājusi vai kāds ir bijis veiktā darba apjoms. Šāds ir vispārējais princips, atbilstoši kuram tiek noteikts apdrošināšanas stāžs. Izņēmumi no šā principa parasti ir tieši atrunāti likumā. Augstākā tiesa secināja, ka uz pieteicēju attiecināmā apdrošināšanas stāža aprēķināšanas kārtība izriet ne tikai no noteikumu Nr.165 45.punkta, bet arī no likuma „Par valsts pensijām" normām un ka noteikumu Nr.165 45.punkts atbilst likumam (*sk. Augstākās tiesas 2009.gada 2.marta lēmuma lietā Nr.SKA-109/2009 11.punktu*).

[5.9] Izskatāmajā lietā, vērtējot noteikumu Nr.1157 6.punkta atbilstību Izdienas pensiju likuma normām, nav pamata attīstīt citādu pieeju izdienas stāža noteikšanā.

Izdienas pensiju likuma un likuma „Par valsts pensijām" regulējums ir daļa no kopējās Latvijā esošās sociālā nodrošinājuma sistēmas, tādēļ abu likumu pamatā ir līdzīgi vispārējie principi. Šai atziņai par labu liecina arī Izdienas pensiju likuma 9.panta pirmās daļas 1.punkts, saskaņā ar kuru izdienas pensijas izmaksu pārtrauc vai tās apmēru groza, ja izdienas pensijas saņēmējam tiek piešķirta vecuma pensija saskaņā ar likumu „Par valsts pensijām". Tādēļ būtu neloģiski uzskatīt, ka likuma „Par valsts pensijām" sistēma un Izdienas pensiju likuma sistēma paredz diametrāli pretējas izpratnes par stāža noteikšanu. Līdz ar to arī Izdienas pensiju likuma normas interpretējamas tādējādi, ka izdienas stāžs ir kalendāra laika vienība, kas veido vienu veselumu un vienā laika vienībā faktiski veikti vairāki darbi izdienas stāža aprēķināšanas vajadzībām netiek summēti.

Tiesa nekonstatēja noteikumu Nr.1157 6.punkta neatbilstību Izdienas pensiju likuma normām.

[5.10] Lietā ir strīds par to, vai, aprēķinot pieteicēja izdienas pensiju, aprēķinā jāietver /Nosaukums A/ un /Nosaukums B/ saņemto darba samaksu.

[5.11] Saskaņā ar Izdienas pensiju likuma 4.panta pirmo daļu izdienas pensiju aprēķina no Iekšlietu ministrijas sistēmas darbinieku ar speciālajām dienesta pakāpēm vidējās mēneša darba samaksas par pēdējiem pieciem gadiem pirms atbrīvošanas no dienesta. Minētā panta otrā daļa noteic, ka darba samaksā ietilpst mēnešalga, prēmija, naudas balva un atlīdzību regulējošos normatīvajos aktos noteiktās piemaksas. Saskaņā ar Izdienas pensiju likuma 5.panta devīto daļu informāciju par darba samaksu, no kuras aprēķina izdienas pensiju, pēc Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pieprasījuma sniedz Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāde un Ieslodzījuma vietu pārvalde.

Tātad tiesību normas paredz izdienas pensijas aprēķināšanu tikai no tādas darba samaksas, kuru pensijas pieprasītājs

saņēmis kā Iekšlietu ministrijas sistēmas vai Ieslodzījuma vietu pārvaldes darbinieks ar speciālajām dienesta pakāpēm. Kā to pamatoti norāda aģentūra, šāda normas interpretācija ir saskanīga arī ar Izdienas pensiju likuma mērķi – nodrošināt izdienas peniju par valsts dienestu noteiktās iestādēs. Iestādes rīcība, aprēķinā neiekļaujot /Nosaukums A/ un /Nosaukums B/ saņemto darba samaksu, ir tiesiska.

[5.12] Lietas materiāli nedod pamatu secinājumam, ka darbs /Nosaukums A/ un /Nosaukums B/ veikts/Nosaukums C/ ieņemamā amata „docents" amata pienākumu un kompetences ietvaros, kā to norāda pieteicējs. Izšķiroši ir tas, ka pieteicējs ar/Nosaukums A/ un /Nosaukums B/ bija patstāvīgās darba attiecībās. Atziņa, ka darbs /Nosaukums A/ un /Nosaukums B/ vienlaikus ir arī darbs Valsts robežsardzē, nebūtu loģiska. Arī argumentam par to, ka darbs minētajās augstskolās veikts valsts interesēs, nav nozīmes. Izdienas pensiju likuma regulējums par izdienas pensijas aprēķinu neaptver jebkuru darbu valsts interesēs, bet tikai noteiktās iestādēs veiktos pienākumus.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2014.gada 1.jūlija spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību, kurā lūgts izskatīt pieteicēja prasību par apdrošināšanas stāža no 1992.gada 1.janvāra līdz 29.maijam iekļaušanu izdienas stāžā, 80 % darba stāža /Nosaukums B/ un/Nosaukums A/ iekļaušanu papildu izdienas stāžā un darba minētajās augstskolās samaksas papildu iekļaušanu darba samaksas kopsummā izdienas pensijas aprēķināšanai.

Apelācijas sūdzībā papildus pieteikumā norādītajam minēts turpmākais.

[6.1] Pirmās instances tiesa nav ņēmusi vērā pieteikumā ([3.1] – [3.2] punktā) norādītos argumentus. Tiesa norādījusi, ka dienests ārvalstu bruņotajos spēkos tiek ieskaitīts tikai līdz 1991.gada 31.decembrim, kaut gan pieteicēja prasība bija nevis par dienesta, bet gan par apdrošināšanas stāža no 1992.gada 1.janvāra līdz 29.maijam iekļaušanu izdienas stāžā 80 % apjomā kā par darbu iestādēs, pie komersantiem un organizācijās, jo nav norādīti izņēmumi attiecībā uz ārvalstu bruņotajiem spēkiem. Netika ievērots tiesiskās paļāvības princips, jo norma, ka dienests ārvalstu bruņotajos spēkos tiek ieskaitīts tikai līdz 1991.gada 31.decembrim, iepriekšējā normatīvajā regulējumā, piemēram, Ministru kabineta 1997.gada 30.decembra noteikumos Nr.439 „Noteikumi par Iekšlietu ministrijas sistēmas darbinieku ar speciālajām dienesta pakāpēm izdienas pensijām" nebija.

[6.2] Pieteicējs nepiekrīt tiesas uzskatam, noraidot pieteicēja prasību par darba /Nosaukums A/ un /Nosaukums B/ ieskaitīšanu izdienas stāžā, atsaucoties tikai uz noteikumu Nr.1157 6.punktu.

Normatīvajā regulējumā nav konkrēti atrunātas izdienas periodu pārklāšanās būtība, pazīmes un tiesiskie apstākļi. Faktiski nav iespējams pildīt pilnas slodzes dienestu vienlaicīgi divās vai vairākās iestādēs.

Darbs abās augstskolās pēc sava rakstura un būtības ir uzskatāms par papildu darbu, un par papildu darbiem tiek paredzēta piemaksa, kas ietilpst darba samaksas kopsummā, aprēķinot izdienas pensiju. Pieteicēja tiesiskais stāvoklis nedrīkst būt pasliktināts tikai tādēļ, ka izglītības programmas, kurās darbs tika veikts, neīstenoja tieši Valsts robežsardze vai/Nosaukums C/.

[6.3] Tiesa norādījusi, ka Izdienas pensiju likuma regulējums par izdienas pensiju aprēķinu neaptver jebkuru darbu valsts interesēs, bet tikai noteiktās iestādēs veiktos pasākumus.

Pieteicēja gadījumā minētais tika veikts, jo darba samaksas kopsummā izdienas pensijas aprēķināšanai pieteicējs nepieprasa iekļaut darba samaksu, piemēram, par darbu citu studentu izglītošanā minētajās augstskolās. Turklāt jēdziens "dienests" paredz stingrāku subordināciju, tiesību un izvēles ierobežojumus, amata pienākumu un augstākstāvošu priekšnieku rīkojumu bezierunu izpildi, ko pieteicējs arī savā dienestā ievēroja, veicot papildu darbu vienas iestādes – Valsts robežsardzes interesēs, bet vismazāk augstskolu interesēs, kas šajā gadījumā ir Valsts robežsardzes pasūtījuma izpildītāji.

[7] Aģentūra rakstveida paskaidrojumā norāda, ka pieteicēja apelācijas sūdzība ir nepamatota un noraidāma.

[8] Apgabaltiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmajai daļai administratīvo lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[9] Administratīvā apgabaltiesa, izskatījusi lietu pēc būtības un pārbaudījusi pirmās instances tiesas sprieduma pamatojumu kopsakarā ar lietas dalībnieku paskaidrojumiem un apelācijas sūdzības argumentiem, atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, kā arī piemērojusi atbilstošās tiesību normas, kā rezultātā ir izdarījusi pareizus un ar tiesību normām pamatotus secinājumus. Tādēļ apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas argumentācijai (*sk. šā sprieduma 5.punktu*) un atkārtoti to nenorāda.

[10] Apgabaltiesa ir izvērtējusi pieteicēja apelācijas sūdzībā norādītos argumentus un konstatē, ka pieteicējam ir atšķirīgs viedoklis par lietas faktisko un tiesisko apstākļu novērtējumu, piemērojamajām tiesību normām un to interpretāciju. Pieteicēja atšķirīgs lietas faktisko un tiesisko apstākļu vērtējums un pieteicēja izteiktie argumenti par piemērojamajām tiesību normām un to saturu nav pamats pirmās instances tiesas spriedumā iekļautā lietas faktisko un tiesisko apstākļu novērtējuma un izdarīto secinājumu atzīšanai par nepareiziem. Apgabaltiesa uzskata, ka pirmās instances tiesa vispusīgi ir izvērtējusi visus no tiesību viedokļa būtiskos pieteicēja argumentus, un šos tiesas secinājumus apgabaltiesa atzinusi par pareiziem. Tādējādi apgabaltiesa atkārtoti tos pašus pieteicējas argumentus nevērtēs, jo, kā norādīts jau iepriekš, apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas argumentācijai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu pārrēķināts izdienas pensijas apmērs, ieskaitot izdienas stāžā dienestu citas valsts bruņotajos spēkos no 1992.gada 1.janvāra līdz 1992.gada 29.maijam, ieskaitot izdienas stāžā /Nosaukums A/ un /Nosaukums B/ nostrādāto laiku, kā arī izdienas pensijas aprēķinā iekļaujot/Nosaukums A/un /Nosaukums B/ saņemto darba samaksu.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente S.Kanenberga

Tiesneses D.Makarova

I.Višķere